

T. C. KURUCU MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

On beşinci Birleşim

27 . 5 . 1961 Cumartesi

İçindekiler

	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	108
2. — Görüşülen işler	109
1. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın açık oya sunulması	109,111 :113
3. — Söylevler	109,110
1. — Kurucu Meclis Başkanı Kâzım Orbay'ın, Anayasanın Kurucu Meclisçe kabulü münasebetiyle söylevi	109 :110
2. — Devlet ve Hükümet Başkanı Cemal Gürsel'in, Anayasanın Kurucu Meclisçe kabulü münasebetiyle söylevi	110

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Anayasa tasarısının; 157 sayılı Kanununun 20 nci maddesine göre kurulan Karma Komisyona gönderilen başlangıç metni ile 2, 37, 68, 70, 72, 73, 80, 94, 109, 110, 117, 129, 134 ve 156 nci maddeleriyle geçici 2, 4 ve 10 ncu maddeleri ve yeniden tanzim kılınan 11 nci maddesi görüşüldü ve maddeler kabul olundu. Kanunun tümününün 27 . 5 . 1961 Cumartesi günü açık oya konması hakkındaki Başkanlık teklifi kabul edildi.

Anayasa ve Seçim kanunları zabıtlarının ciltlettirilip üyelere hâtıra olarak dağıtılmasına dair önerge okundu. Anayasa Halkoyu ile kesinleştikten sonra, Seçim kanunları hariç, diğer konunun esasen Başkanlıkça düşünülmekte bulunduğu mütalâasıyla önerge kabul olundu.

Başkanlık Divanınca hazırlanmakta bulunan albüm ile ciltlettirilecek olan Anayasa zabıtlarının üyelere bedeli mukabilinde verilmesi hakkındaki önerge okundu ve kabul edildi.

Anayasayı halka anlatmak üzere Kurucu Meclisin, 29 Mayıs 1961 tarihinden itibaren 10 günlük bir tatil yapmasına dair önerge okundu ve kabul olundu.

Birleşime son verildi.

Başkan
Kâzım Orbay

Kâtip
Alev Coşkun

Kâtip
Selâhattin Özgür

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 9

BAŞKAN — Kâzım Orbay

KÂTIPLER : Şahap Kitapçı, Refet Aksoyoğlu

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

2. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının açık oya sunulması;*

BAŞKAN — Yüksek Kurucu Meclisin, dünkü kararına uygun olarak, Anayasa tasarısını açık oylarınıza sunuyorum.

(E) harfinden başlanarak oylama yapıldı.)

BAŞKAN — Efendim, Sayın Devlet ve Hükümet Başkanımızın oyunu, Cumhurbaşkanlığı Umumi Kâtibi Sayın Osman Köksal atacaklar.

(Osman Köksal, Devlet ve Hükümet Başkanı Cemal Gürsel'in oyunu attı) (Şiddetli ve sürekli alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Başbakan Yardımcısı Fahri Özdilek'in adı, Millî Birlik Komitesi sırasında okundu. Şimdi oylarını kullanacaklar.

(Başbakan Yardımcısı Fahri Özdilek oyunu attı) (Şiddetli ve sürekli alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın General Sıtkı Ulay'ın adı da Millî Birlik Komitesi sırasında okunmuştu. Şimdi oylarını kullanacaklar.

.(Devlet Bakanı Sıtkı Ulay oyunu attı.) (Şiddetli ve sürekli alkışlar.)

BAŞKAN — Efendim, sayın üyelere oyunu kullanmıyan var mı?...

Oylama bitmiştir. («Riyaset Divanı da oylarını kullansın» sesleri.)

BAŞKAN — Başkanlık Divanı kutu buraya gelmeden oylarını kullanmıştır. (Şiddetli alkışlar.)

Oylama sonucunu yüksek bilgilerinize sunuyorum. Oy verenlerin sayısı 262. Kabul edenler 260. Çekinirler 2.

Kurucu Meclis, Türkiye Cumhuriyetinin ikinci Anayasasını kabul etmiştir. (Ayakta şiddetli ve sürekli alkışlar.)

3. — SÖYLEVLER

1. — *Kurucu Meclis Başkanı Kâzım Orbay'ın, Anayasanın Kurucu Meclisçe kabulü münasebetiyle söylevi*

KURUCU MECLİS BAŞKANI KÂZIM ORBAY — Muhterem arkadaşlar, şu tarihi anda sizlere hitabetmekle bahtiyarım. Komite ve Temsilciler Meclisinin muhterem üyelerinin aylardan beri şayanı hürmet ve dikkat ve feragatle çalışarak meydana getirdiğiniz Anayasanın siyasi tarihimize mühim yeri olacağına şüphe edilemez. Hepimizin oylarını ittifakla üzerinde toplıyan bu Anayasanın mutlak kusursuz olduğunu iddia etmiyoruz. Fakat Türk milletinin yararına ne düşünebiliyorsak hepsinin bu kanunda yer aldığı da bir hakikattir. Bir âsırdan artık bir zamandan beri Türk milletinin hürriyet mücadelesi uğruna harcadığı emekler, bu sırada uğradığı hayal kırıklıkları ve kayıplar dikkat ve

ibretle gözden geçirilirse duyacağımız hicap ve ıstırap içinde hepimizin birden bu necip milletinin çilesinin artık yetmesi lâzımgeldiğini haykırarak ifade etmemiz gerekir. (Alkışlar.)

Aziz arkadaşlarım; işte sizler bunu yaptınız, sade bu zarureti ifade etmekle kalmadınız hürriyet mücadelemizin son safhasını kapamak şerefini kazandınız; bu neticeye varmak için sarf ettiğiniz mutlu emeklerden ötürü sizleri takdir ve tebrik ederim. (Alkışlar.)

Türk milleti bir çaha geri alınmıyacak surette hürriyetini elde etmiş şerefli bir insan topluluğu ve haysiyetli bir millet olarak dünya önüne çıkmış bulunuyor. Artık hürriyetlerinin temiz havası içinde bütün gücü ile çalışacak, kısa zamanda lâıyk olduğu en yüksek medeni millet siveyesine yükselecektir. (Alkışlar.)

Kıymetli arkadaşlarım :

Bu mutlu olayı da büyük bir bayram sayıyor 27 Mayıs ve mübarek Kurban Bayramını

da katarak üç bayramınızı birden derin hürmet ve muhabbet hisleriyle kutluyorum. (Alkışlar ve bravo sesleri.)

Sözümü bitirmeden önce duygularımızı en güzel şekilde dile getiren Anayasanın başlığını tekrar ifade ve ilân ediyorum :

«Tarihi boyunca bağımsız yaşamış, hak ve hürriyetleri için savaşmış olan;

Anayasa ve hukuk dışı tutum ve davranışlarıyla meşruluğunu kaybetmiş bir iktidara karşı direnme hakkını kullanarak 27 Mayıs 1960 Devrimini yapan Türk Milleti;

Bütün fertlerini, kaderde, kıvançta ve tasada ortak, bölünmez bir bütün halinde, millî şuur ve ülküler etrafında toplanan ve milletimizi, dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak millî birlik ruhu içinde daima yüceltmeyi amaç bilen Türk milliyetçiliğinden hız ve ilham alarak ve;

«Yurtta Sulh, Cihanda Sulh» ilkesinin, Millî Mücadele ruhunun, millet egemenliğinin, Atatürk devrimlerine bağlılığın tam şuuruna sahibolarak;

İnsan hak ve hürriyetlerini, millî dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak demokratik hukuk Devletini bütün hukuki ve sosyal temelleriyle kurmak için;

Türkiye Cumhuriyeti Kurucu Meclisi tarafından hazırlanan bu Anayasayı kabul ve ilân ve onu, asıl teminatın vatandaşların gönüllerinde ve iradelerinde yer aldığı inancı ile, hürriyete, adalete ve fazilete âşık evlâtlarının uyanık bekleliğine emanet eder.» Hepinizi en derin saygularıyla selâmlarım. (Şiddetli ve sürekli alkışlar.)

Şimdi Sayın Devlet ve Hükümet Başkanımız konuşacaklardır. (Şiddetli ve sürekli alkışlar.)

2. — *Devlet ve Hükümet Başkanı Cemal Gürsel'in, Anayasanın Kurucu Meclisçe kabulü münasebetiyle söylevi*

DEVLET BAŞKANI VE BAŞBAKAN CEMAL GÜRSEL — Türkiye Cumhuriyeti Kurucu Meclisinin saygı değer bahtlı üyeleri, pek aziz arkadaşlarım,

Günümüz 27 Mayıs 1961, mesut ve başarılı İhtilâlin birinci yıldönümü. Yıllarca süren haksızlık ve zulüm kâbusundan milletçe kurtulduğumuz bugünün yüreklerimizi doldurup taşıran sevinç ve heyecanını aynı ile yaşadığımız Birinci yıldönümünü idrak bahtiyarlığı içindeyiz. Bizleri bu mutluluğa erdiren ve tarihin en asil ve toplumu kutsal amacına ulaştıran en başarılı hareketi olarak kaydettiği 27 Mayıs İhtilâlini ihtimamla hazırlayan ve maharetle gerçekleştiren Şanlı Ordumuzun necip, fedakâr ve kahraman temsilcileri ile bir arada... (Sürekli ve şiddetli alkışlar) Atatürk yadigarı Büyük Millet Meclisinin yeni ve yüce binası içinde Kurucu Meclis halinde millet hayrına çalışmalarımızın başta gelen önemlisi Anayasayı hazırlama görevimizi zamanında bitirmiş olmanın engin sevinci ve mutluluğu içindeyiz. (Şiddetli alkışlar)

Temsil etmekle övündüğümüz ve bahtiyarlık duyduğumuz Büyük Türk Milletine, yıllardır beklediği ve lâıyk olduğu hakları ve hürriyetleri sağlayan, demokratik hukuk devletinin sağlam temellerini atan, millî istek ve ihtiyaçlara uyan Anayasayı halkoyuna sunulmak üzere hazırlamış ve kabul etmiş bulunuyorsunuz. (Şiddetli alkışlar, bravo sesleri)

Bu mutlu günde tek dileğimiz, güzel ve örnek eserinizin, kutsal varlıklarımızın kökü, tarihimizin şan ve şeref kaynağı, sağduyusu engin egemen milletimizce beğenilip kabul edilmesi ve bu suretle kanunluğu kesinleşecek Anayasamızın, anayurdumuza ve milletimize uğurlu, hayırlı ve kutlu olmasıdır. (Alkışlar)

Sözümü bitirmeden önce, birleşik duygularımızı en güzel dile getiren Anayasa başlangıcını tekrar ve ilân ediyorum. (Şiddetli ve sürekli alkışlar)

Cumhuriyetimizin İkinci Kurucu Meclisini yüksek başarısı ve 27 Mayıs dolayısıyla kutlar, derin saygı ile selâmlarım. (Şiddetli alkışlar)

BAŞKAN — Kurucu Meclisimizin gündemi bitmiştir.

Temsilciler Meclisi 10 günlük tatilin sonuna rastgelen 8 Haziran 1961 Perşembe günü saat 10 da toplanacaktır.

Kurucu Meclisin 27 Mayıs tarihî Birleşimini kapatıyorum. (Şiddetli ve sürekli alkışlar)

Kapanma saati : 9,42

T. C. KURUCU MECLİSİ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa tasarısı (22) Millî Birlik Komitesi ve (238) Temsilciler Meclisi üyesinin kabul oyuyla onanmıştır.

T. C. Millî Birlik Komitesi üyeleri

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	: 23
Oy verenler	: 22
Kabul edenler	: 22
Reddedenler	: 0
Çekinseler	: 0
Oya katılmıyanlar	: 1
Açık üyelükler	: 0

[Kabul edenler]

Cemal Gürsel	— E —	Fikret Kuytak	Mehmet Şükran Özka-
— A —	Vehbi Ersü	Sami Küçük	ya
Ekrem Acuner	— G —	— O —	— T —
Refet Aksoyoğlu	Suphi Gürsoytrak	Sezai O'Kan	Haydar Tunçkanat
Mucip Ataklı	— K —	— Ö —	— U —
— Ç —	Kadri Kaplan	Fahri Özdilek	Sıtkı Ulay
Emanullah Çelebi	Suphi Karaman	Mehmet Özgünes	— Y —
	Kâmil Karaveliođlu	Selâhattin Özgür	Ahmet Yıldız
	Osman Köksal		Muzaffer Yurdakuler

T. C. Temsilciler Meclisi üyeleri

Üye sayısı	: 272
Oy verenler	: 240
Kabul edenler	: 238
Reddedenler	: 0
Çekinseler	: 2
Oya katılmıyanlar	: 32
Açık üyelükler	: 0

[Kabul edenler]

— A —	İsmail Rüştü Aksal	Ekrem Alıcan	Vedat Arkan
Şevket Adalan	Mebrure Aksoley	Osman Alışiroğlu	Ferhan Arkan
Lâtfi Akadlı	Muammer Aksoy	Fehmi Alpaslan	Âmil Artus
Atalay Akan	Münir Aktepe	Mehmet Altınsoy	Şevket Asbuzođlu
Ahmet Akar	Halil Akyavaş	Abdurrahman Altuđ	Fethi Aşkın
Ali Rıza Akbıyıköğlu	Nurettin Akyurt	Babür Ardahan	Sırrı Atalay
Necmi Akçasu	Abdülkerim Akyüz	Nurettin Ardıçođlu	Hüseyin Ataman
Burhan Akdađ	Muzaffer Alankus	Tahsin Argun	Ahmet Atılğan

Raif Aybar
Ahmet Cevdet Aydın
Şevki Aysar

— B —

Cihad Baban
Şeref Bakşık
Zeki Baltacıoğlu
Cemil Sait Barlas
Kâmil Başaran
Adnan Başer
Remziye Batırbaygil
Suphi Batur
Kemalî Bayazıt
Mehmet Baydur
Rauf Bayındır
Bekir Sıtkı Baykal
Suphi Baykam
Hıfzı Oğuz Bekata
Fahri Belen
Mehmet Raşit Beşerler
Necip Bilge
Süleyman Bilgen
Ahmet Bilgin
Hikmet Bınark
Arslan Bora
Etem Boransü
Ratıp Tahir Burak

— C —

Hızır Cengiz
Ömer Samih Coşar
Alev Coşkun

— Ç —

Esat Çağa
Nazif Çağatay
Behçet Kemal Çağlar
İsmail Selçuk Çakır-
oğlu
Rifat Çini
Bahri Çolakoğlu
Mahmut Tekin Çullu

— D —

Hazım Dağlı
Ahmet Demiray
Nef'i Demirlioğlu
Vedat Dicleli
Erol Dilek
Mustafa Dinekli
Vahap Dizdaroğlu
Avni Doğan

Suphi Doğukan
Cevat Dursunoğlu

— E —

Bülent Ecevit
Yusuf Adil Egeli
Şerafettin Yaşar Egin
Şükûfe Ekitler
Oktay Ekşi
Fethi Elgün
İmadettin Elmas
Lûtfi Engin
Abdullah Ercan
Sadi Erdem
Ali Erel
Zihni Ereñgin
Feridun Ergin
Sait Naci Ergin
Alaettin Ergöveneç
Nedim Ergüven
Halil Sezai Erkut
Hamza Eroğlu
Bahir Ersoy
Adnan Ertanık
Kenan Esengin
Cemal Reşit Eyüboğlu

— F —

Bedi Feyziöğlü
Turhan Feyziöğlü
Yavuz Feyziöğlü

— G —

Kemal Zeki Gençosman
Vasfi Gerger
İsmet Giritli
Abdülkadir Göğüş
Ali İhsan Göğüş
Rauf Gökçen
Mukbil Gökdoğan
Mehmet Göker
Rıza Gökusu
Turgut Göle
Kasım Gülek
Ferda Güley
Rahmi Günay
Turan Güneş
Abdurrahman Nafiz
Gürman
Muhittin Gürün
Ferit Celâl Güven
Ferruh Güven

— H —

Şevket Raşit Hatiboğlu
Mehmet Hazer
Mehmet Salim Hazer-
dağlı
Ahmet Sırrı Hocaoğlu

— I —

Rıza İştan
— İ —

İsmail İnan
M. Rauf İnan
Şefik İnan
İsmet İnönü
Abdullah İpşiroğlu

— K —

İhsan Kabadayı
Hermine Kalüstyan
Müncü Kapani
Bedri Karafakioğlu
Ömer Karahasan
Enver Ziya Karal
Ahmet Karamüftüoğlu
F. Lûtfi Karaosmanoğlu
Yakup Kadri Karaos-
manoğlu
Mustafa Kepir
Nuri Kınık
Coşkun Kırca
Enver Kırker
Şahap Kitapçı
Şahap Kocatopçu
Dâniş Koper
Enver Kök
Feyyaz Köksal
Ahmet Köseoğlu
Mehmet Ali Kumbasar
Zeki Kumrulu
Alp Kuran
Kemal Kurdaş
Sahir Kurutluoğlu
Hikmet Kümbetlioğlu

— L —

Kaludi Laskari

— M —

Ferid Melen
Hayri Mumcuoğlu
Ziya Müezzinoğlu

— N —

Fazıl Nalbantoğlu

— O —

Abdülkadir Okyay
İbrahim Saffet Omay
Arif Hikmet Onat
Hüseyin Onur
Kâzım Orbay
Hamdi Orhon

— Ö —

Atıf Ödül
İhsan Ögat
Feridun Şakir Ögünç
İbrahim Öktem
Halim Önalp
Altan Öymen
Rüştü Özal
Mehmet Özbay
Şinasi Özdenoğlu
İlhan Özdil
Fakih Özfakih
Halil Özmen
Orhan Öztrak

— P —

Emin Paksüt
Fikret Pamir
Mahir Pamukcu
Hayrettin Şakir Perk
Vefik Pirinçioğlu

— S —

Âdil Sağıroğlu
Necip San
İlhami Sancar
Nihat Sargmalp
Ragıp Sarıca
Selim Sarper
Kemal Satır
Selâmi Savaş
Bahri Savaş
Hulûsi Selek
İbrahim Senil
Ethem Serim
Celâl Sait Siren
Dündar Soyer
Emin Soysal
İlhami Soysal
Enver Sökmen
Celâl Sungur

— Ş —

Ahmet Şener
Mehmet Şengün

Mehmet Şişman
— T —
Ahmet Tahtakılıç
Cahit Talas
Salâhattin Tandal
Reşat Tardu
Derviş Sami Taşman
Zeki Tekiner
Hasan Tez
Âdil Toközlü

Abdülhadi Toplu
Osman Tosun
Vecihi Tönük
Tarık Zafer Tunaya
Vahit Turhan
Salih Türkmen
Kemal Türkoğlu
Ekrem Tüzemen
— U —
Hüseyin Ulusoy

İsmail Ulutaş
— Ü —
Feridun Üstün
— V —
Âdil Vardarlı
Hıfzı Veldet Velidede-
oğlu
— Y —
Cemal Yavuz
Fehmi Yavuz

Bahri Yazır
Nüvit Yetkin
Asım Yılmaz
Abdülhak Kemal Yörük
Avni Yurdabayrak
Danış Yurdakul
Yusuf Ziya Yücebilgin
— Z —
Galip Kenan Zaimoğlu
Cahit Zamangil
Nâsır Zeytinoğlu

T. C. Temsilciler Meclisi üyeleri

[Çekinserler]

— K —

Yekta Karamustafaoğlu
Orhan Köprülü

T. C. Millî Birlik Komitesi üyeleri

[Oya katılmıyanlar]

— M —

Cemal Madanoğlu

T. C. Temsilciler Meclisi üyeleri

[Oya katılmıyanlar]

— A —

Sadık Aldoğan
Fuat Arna (Roporlu)
Doğan Avcıoğlu

— B —

Avni Başman (İ.)
Nihat Reşat Belger
Hakkı Kâmil Beşe
Lûtfi Biran
Osman Bölükbaşı

— Ç —

Fethi Çelikbaş

— D —

Necati Duman (İ.)

— E —

Sait Erdinç
İlhan Esen

— F —

Fehim Fırat

— G —

Cevdet Geboloğlu
Şemsettin Günaltay

— K —

Kadircan Kaflı

Tevfik Kâmir Koperler
(İ.)

Muin Küley

— M —

Orhan Mersinli (B.)

— O —

Ahmet Oğuz
Zekâi O'Kan
Hüseyin Otan

— Ö —

Mazhar Özkol
Seyfi Öztürk

— S —

Mustafa Sirmen
İhsan Soyak (B.)
Mümtaz Soysal

— T —

Yusuf Kemal Tengir-
senk

Sadettin Tokbey
Bedrettin Tuncel (İ.)

— Ü —

Ragıp Üner (B.)

— Y —

Cemal Yıldırım

